

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

2010-10-06 Nr. (1.23) PR-8534
į 2010-09-16 siūlymą

DĖL JŪSŲ SIŪLYMO

Teisingumo ministerija, įvertinusi Jūsų siūlymą teisės aktuose numatyti teismo teisę arba pareigą kreiptis į kompetentingas institucijas nedarbingumo pažymėjimų teisėtumui ir pagrįstumui nagrinėjant bylas nustatyti, mano, kad tai būtų netikslinga dėl žemiau nurodytų priežasčių.

Bylos nagrinėjimo atidėjimo pagrindai bei kitos nuostatos, aktualios sprendžiant bylos atidėjimo klausimus, įtvirtintos Civilinio proceso kodekso 156 straipsnyje. Minėto straipsnio 1 dalyje yra numatyta teismo teisė dėl svarbių priežasčių atidėti bylos nagrinėjimą. Įstatyme nenustatyta, kokios priežastys laikytinos svarbiomis, tačiau liga apskritai nelaikoma svarbia priežastimi bylai atidėti. Civilinio proceso kodekso 156 straipsnio 1 dalyje pateiktas pavyzdinis aplinkybių, paprastai nelaikomų svarbiomis priežastimis atidėti bylos nagrinėjimą, sąrašas, t. y. neatvykimas dėl ligos, atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas, šalies atstovo užimtumas kitose bylose ir kitos panašios priežastys paprastai nelaikomos svarbiomis priežastimis. Pažymėtina, kad teismui suteikiama diskrecijos teisė kiekvienu atveju vertinti šalies neatvykimo į teismo posėdį priežasčių svarbumą bei nuspręsti, ar neatvykimo į teismo posėdį priežastis yra svarbi.

Civilinio proceso kodekso 246 straipsnyje yra nustatytos šalių ir jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės. Minėto straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas ieškovo ar jo atstovo prašymu, jeigu jis iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis. Analogiškos nuostatos atsakovo ar jo atstovo atžvilgiu įtvirtintos Civilinio proceso kodekso 246 straipsnio 2 dalyje. Taigi vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 246 straipsnio 1 ir 2 dalimis, teismas gali atidėti bylos nagrinėjimą esant dviem sąlygoms: 1) ieškovas (atsakovas) ar jo atstovas prašymą atidėti bylos nagrinėjimą ir neatvykimą pateisinančius dokumentus pateikia iki teismo posėdžio, į kurį neturi galimybių atvykti, pradžios; 2) teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis. Kitais atvejais teismas atsakovo (ieškovo) prašymu ir Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Kai į teismo posėdį neatvyksta ieškovas, o atsakovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą. Kai į teismo posėdį neatvyksta atsakovas ir jeigu ieškovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Be to, minėto straipsnio 3 dalyje numatyta, kad atidedamas bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę neatvykusiai šaliai paskirti iki vieno tūkstančio litų baudą, jeigu įstatymai nustato šios šalies pareigą dalyvauti teismo posėdyje arba teismas pripažįsta šalies dalyvavimą teismo posėdyje būtinu ir negalima sprendimo priimti už akių. Taigi neatvykus į teismo posėdį šalių atžvilgiu gali būti taikomi anksčiau minėti neigiami procesiniai padariniai.

Nedarbingumo laikotarpis gali būti patvirtinamas sveikatos priežiūros įstaigų pažymėjimais ar pažymomis, išduotomis vadovaujantis Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių

nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės), patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-533/A1-189. Taisyklių 2 punkte nustatyta, kad elektroniniai nedarbingumo pažymėjimai bei elektroniniai nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimai išduodami Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų tvarkymo sistemoje, pateisina neatvykimą į darbą ir yra pagrindas skirti ligos socialinio draudimo išmoką arba motinystės socialinio draudimo išmoką, taip pat yra pagrindas pratęsti nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimą. Vadovaujantis Taisyklių 8 punktu, šių Taisyklių laikymąsi turi teisę kontroliuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jos teritorinių skyrių vyriausieji specialistai (nedarbingumo kontrolei). Kaip minėta, ar prašyme atidėti teismo posėdį nurodytos priežastys yra pakankamai svarbios aplinkybės, pateisinančios bylos nagrinėjimo atidėjimą, kiekvienu konkrečiu atveju vertina teismas, atsižvelgdamas į aplinkybių visumą. Teisingumo ministerijos nuomone, teismai, sprenddami klausimus, susijusius su bylų nagrinėjimo atidėjimu motyvuojant proceso šalių ar jų atstovų nedarbingumu, neturėtų būti saistomi už nedarbingumo pažymėjimų kontrolę atsakingų institucijų pateiktų išvadų. Tikėtina, kad šių institucijų išvadų teikimas teismo procese visais atvejais, kai tik yra pateikiami pažymėjimai, sąlygotų didesnes bylinėjimosi išlaidas, didintų administracinę naštą ir nebūtų efektyvus. Be to, jei teismui kiltų abejonių dėl dokumentų klastojimo tikimybės, teismas visais atvejais gali kreiptis į kompetentingas institucijas asmens darbingumui patikrinti.

Teisingumo ministerijos nuomone, tikslo – užkirsti galimybes vilkinti procesą – turėtų būti siekiama kitomis teisinėmis priemonėmis. Civilinio proceso kodekso koncentruotumo ir ekonomiškumo principas, taip pat Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnis reikalauja, kad byla būtų išnagrinėta per protingą terminą, nes bylos nagrinėjimas priklauso nuo konkrečios situacijos, t. y. bylos sudėtingumo, proceso šalių bei kompetentingų institucijų elgesio, pareiškėjo interesų esmės ir kt. Pastebėtina, kad civilinio proceso paskirtis – užtikrinti ne tik greitą, bet ir teisingą ginčų išsprendimą. Lietuvos teismai yra pažymėję, kad proceso koncentracija neturėtų būti pavaldi tiesos nustatymo tikslui. Kilus šių dviejų tikslų kolizijai (Civilinio proceso kodekso 2 straipsnis), pirmenybę reikia skirti tiesos nustatymo tikslui (pavyzdžiui, Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. rugpjūčio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-303/2008; 2009 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1077/2009). Taigi manytina, kad tikslinga būtų ne tikrinti nedarbingumo pažymėjimų teisėtumą ir pagrįstumą sprendžiant bylų atidėjimo klausimus, bet kompleksiskai peržiūrėti teismo proceso teisinį reguliavimą, taip užtikrinant jo operatyvumą ir proceso tikslų įgyvendinimo realumą.

Šiame kontekste pastebėtina, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. 1464 buvo pritarta Teisingumo ministerijos pateiktiems Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui (registracijos Seime Nr. – XIP-1409) ir kitiems susijusiems įstatymų projektams ir jie pateikti svarstyti Seimui. Siūloma keisti Civilinio proceso kodekso nuostatas, siekiant sudaryti proceso šalims geresnes galimybes įgyvendinti savo teises civiliniame procese, paskatinti modernių technologijų naudojimą, taip pat palengvinti teismų darbą, įtvirtinant aiškesnes civilinio proceso taisykles bei šalinant praktines problemas, šiuo metu egzistuojančias civiliniame procese. Išskirtini kai kurie siūlymai, kuriuos įgyvendinus būtų operatyviau bei efektyviau sprendžiamos civilinės bylos: 1) siūloma nustatyti galimybę įteikti procesinius dokumentus bei pateikti juos teismui elektroninių ryšių priemonėmis; 2) siūlomos nuostatos, skatinančios šalis taikiai spręsti ginčą (ypač pirmosios instancijos teisme); 3) siūloma apeliacinėje instancijoje pereiti nuo žodinio proceso principo prie rašytinio proceso principo ir kt. Be to, numatomas papildomas proceso dalyvio teisių gynimo mechanizmas tais atvejais, kai pirmosios instancijos teismas laiku neatlieka procesinių veiksmų, kuriuos pagal Civilinio proceso kodeksą privalo atlikti. Šiais atvejais asmuo turės teisę kreiptis į aukštesnės pakopos teismą su prašymu nustatyti terminą atitinkamam procesiniam veiksmui atlikti. Projektas apsarstytas Seimo Žmogaus teisių bei Biudžeto ir finansų komitetuose, kurie projektui iš esmės pritarė. Artimiausiu metu projektas turėtų būti svarstomas Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitete (kuris paskirtas pagrindiniu komitetu) ir tikimasi, kad projektas bus priimtas dar Seimo 2010 m. rudens sesijoje. Su projektu galima susipažinti

Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų duomenų bazėje
(http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=357980&p_query=&p_tr2=).

Teisės sistemos departamento direktorė

Aušra Naričiūtė

Roberta Kairyte, (8 5) 266 2884, el. p. roberta.kairyte@tm.lt

Originalas nebus siunčiamas

Tikime Laisve
1990 KOVO 11